

HBV - HCV - HIV:

THREE DIFFERENT AND SERIOUS THREATS FOR EUROPEAN YOUNG PEOPLE.
A NETWORK TO STUDY AND TO FACE THESE CHALLENGES IN THE
PARTICIPATING COUNTRIES.

HBV-HCV-HIV: TRI RAZLIČNE IN RESNE GROŽNJE ZA MLADE PO EVROPI.
MREŽA ZA PREUČEVANJE IN PREMAGOVANJE TEH TEŽAV V SODELUJOČIH DRŽAVAH.

HIV

Kaj je HIV, kaj aids?

Aids je ime za hudo obolenje, sindrom pridobljene imunske pomanjkljivosti (v angleščini *Acquired Immune Deficiency Syndromme*). Bolezen povzroči HIV, virus človeške imunske pomanjkljivosti (v angleščini *Human Immunodeficiency Virus*), ki napade in uniči določene bele krvničke, ki so pomembne za odpornost proti nalezljivim boleznim in nekaterim rakavim obolenjem.

Kakšni so znaki okužbe s HIV?

Pri 50 do 90 % okuženih se prvi simptomi in znaki okužbe s HIV pokažejo kot akutni sindrom HIV. Od rizičnega dogodka do pojava akutnega sindroma HIV običajno mine čas od enega do šest tednov. Težave, ki jih navajajo okuženi, so lahko zelo različne; od blagih, prehladu podobnih znakov z otečenimi bezgavkami, do srednje težkih, podobnih gripi, razvije pa se lahko tudi vnetje možganskih ovojnic itd.

Najpogosteje imajo bolniki povišano temperaturo, se potijo, bolijo jih mišice, povečajo se jim bezgavke, navajajo slabost, lahko imajo tudi drisko, pogosto se pojavijo rdečkasti izpuščaji in ranice na koži, v ustih ali zadnjiku. V 2 do 4 tednih večina težav mine, utrujenost pa lahko traja še mesece.

Nato je lahko okuženi več let brez težav. Nekoliko pogostejše so lahko glivične okužbe, nekatere kožne težave, povečane bezgavke pa lahko ostanejo še iz časa akutnega sindroma HIV. Vendar pri nezdravljenih imunski sistem nezadržno propada, zato vse pogosteje nastajajo številne infekcije in obolenja, ki bi pri zdravih osebah potekala bistveno lažje ali pa se sploh ne bi razvila. Kožne težave se poslabšajo (izpuščaji, razjede, ponavljajoči se herpes, glivične okužbe ustne votline, spolovila itd.), zelo pogosti so kondilomi (anogenitalne bradavice) zadnjika in spolovila, pojavljajo se atipične pljučnice, hujšanje, driske in rakava obolenja (Kaposijev sarkom, limfomi, rak zadnjika itd.), okvare živčevja in v končni fazi popolna shujšanost, napredovanje rakavih obolenj in demenca AIDS. Posledice okužbe HIV se lahko odrazijo na vseh organskih sistemih.

Pri nezdravljenih se aids običajno razvije približno 10 let po okužbi s HIV.

Kako se HIV prenaša?

Virus HIV se nahaja v telesnih tekočinah. V krvi, spermi, predsemenski tekočini, izločkih nožnice/materničnega vratu in v materinem mleku se nahaja v takšni količini, da je okužba mogoča ne le pri vaginalnem in analnem seksu, temveč tudi pri oralno-genitalnem odnosu.

V slini, solzah in seču se nahaja v bistveno manjši količini, zato po doslej znanih podatkih tovrstna okužba ni zabeležena. Nevarnost za prenos virusa z omenjenimi telesnimi tekočinami (slina, seč) bi obstajala le, če bi bila v njih kri.

HBV - HCV - HIV:

THREE DIFFERENT AND SERIOUS THREATS FOR EUROPEAN YOUNG PEOPLE.
A NETWORK TO STUDY AND TO FACE THESE CHALLENGES IN THE
PARTICIPATING COUNTRIES.

HBV-HCV-HIV: TRI RAZLIČNE IN RESNE GROŽNJE ZA MLADE PO EVROPI.

MREŽA ZA PREUČEVANJE IN PREMAGOVANJE TEH TEŽAV V SODELUJOČIH DRŽAVAH.

Okužba s HIV se prenaša:

1. S spolnimi odnosi z okuženo osebo,

Okužba s HIV se lahko prenese z nezaščitenimi spolnimi odnosi brez uporabe kondoma.

Kako veliko je tveganje okužbe pri enem samem nezaščitenem spolnem odnosu, je odvisno od štirih dejavnikov:

- verjetnosti, da je eden od partnerjev okužen,
- vrste spolnega odnosa,
- količine virusov v krvi in spolnih izločkih (spermi, nožničnih izločkih ali izločkih materničnega vratu) in
- od prisotnosti drugih spolno prenosljivih bolezni.

S prejetjem okužene krvi, krvnih pripravkov, tkiv ali organov.

S transfuzijami krvi se v svetu letno reši milijone človeških življenj. Če varnost krvi ni zagotovljena, lahko ob prejetju transfuzije tvegamo okužbo s HIV.

V večini razvitih držav tega tveganja skoraj ni, ker darovalce krvi izberejo tako, da je verjetnost, da bi bili okuženi s HIV, zelo majhna in ker vso darovano kri testirajo na protitelesa proti HIV.

Tako je tudi v Sloveniji, kjer vso darovano kri testiramo na protitelesa proti HIV že od januarja 1986. Drugače pa je v nekaterih državah v razvoju, kjer je velik delež prebivalcev okužen s HIV, kjer nimajo dobro organiziranih nacionalnih mrež za preskrbo s krvjo, kjer ne izbirajo le dajalcev z nizkim tveganjem za okužbo s HIV in kjer ne uspejo testirati vse darovane krvi na protitelesa proti HIV. V takšnih državah je lahko tveganje, da bi se ob prejetju transfuzije krvi okužili s HIV, precejšnje. Podobno se v takih državah lahko okužimo tudi ob prejetju pripravkov iz krvi, pri presaditvi tkiv ali organov ali umetni osemenitvi s semensko tekočino okuženih darovalcev.

Če morate potovati v države, kjer verjetno ne morejo zagotavljati varne krvi in postopkov pri zdravstveni oskrbi:

- že pred potovanjem poizvedite, katere posamezne zdravstvene organizacije lahko zagotavljajo kakovostno zdravstveno oskrbo,
- preudarite, ali bi veljalo s seboj vzeti nekaj sterilnih igel in brizg.

Če bi bili poškodovani in bi pri tem izgubili velike količine krvi:

- se najprej pogajajte za nadomestke plazme (kristaloide),
- če je transfuzija krvi nujno potrebna, si poskusite zagotoviti kri, ki je bila testirana na protitelesa proti HIV in virusu hepatitisa B.

HBV - HCV - HIV:

THREE DIFFERENT AND SERIOUS THREATS FOR EUROPEAN YOUNG PEOPLE.
A NETWORK TO STUDY AND TO FACE THESE CHALLENGES IN THE
PARTICIPATING COUNTRIES.

HBV-HCV-HIV: TRI RAZLIČNE IN RESNE GROŽNJE ZA MLADE PO EVROPI.

MREŽA ZA PREUČEVANJE IN PREMAGOVANJE TEH TEŽAV V SODELUJOČIH DRŽAVAH.

Z okuženo krvjo preko onesnaženih igel, brizg ali drugih instrumentov, s katerimi prebadamo ali prerežemo kožo.

Okužimo se lahko tudi ob uporabi igel ali drugih invazivnih instrumentov, onesnaženih s krvjo, ki vsebuje HIV. V številnih državah je prav souporaba igel in brizgalk pri injiciranju nedovoljenih drog vzrok za zelo hitro širjenje okužb med jemalci nedovoljenih drog in njihovimi spolnimi partnerji.

Tvegani so tudi vsi nemedicinski postopki, če se uporabljajo nesterilizirani instrumenti, s katerimi se prebada ali prereže kožo, npr. pri prebadanju uhljev ali drugih delov telesa, tetoviranju, akupunkturi, obrezovanju moških ali žensk. Tveganje je odvisno predvsem od razširjenosti okužbe s HIV v določenem okolju. Ti postopki so lahko zelo tvegani v državah z veliko okuženimi.

Pri prebadanju kože, kjer se uporabljajo nesterilizirani instrumenti (npr. pri prebadanju uhljev ali drugih delov telesa, tetoviranju, akupunkturi), lahko tvegate okužbo s HIV. Če razmišljate o teh posegih, vprašajte, ali so instrumenti pravilno sterilizirani. Tveganje je večje v državah, kjer je okužba s HIV pogosta.

V Sloveniji je področje prebadanja kože, tetoviranja in podobnih postopkov urejeno s predpisi, ki jih morajo upoštevati vsi nosilci dejavnosti, ki izvajajo tovrstne storitve. Kot stranka morate biti pred tovrstnimi posegi obveščeni o vseh tveganjih za zdravje (HIV, hepatitis B ipd.), predlagamo pa vam, da se tudi sami pred tovrstnimi posegi pozanimate, kako je zagotovljena varnost postopkov pri posameznem izvajalcu.

S HIV se lahko okužimo tudi pri invazivnih postopkih v zdravstvenih organizacijah, če instrumenti (npr. igle, brizge, drugi ostri predmeti in zobozdravniški instrumenti) niso pravilno sterilizirani in pripravljani le za enkratno uporabo. V Sloveniji vse invazivne postopke v zdravstvu izvajamo z ustrezno steriliziranimi instrumenti ali instrumenti za enkratno uporabo. To pa ne velja nujno tudi za vse druge, predvsem revne države v razvoju, kjer imajo slabše organizirano zdravstveno službo.

Z okužene matere na otroka pred, med ali po porodu.

Otrok se lahko okuži že med nosečnostjo, med porodom ali po porodu z dojenjem. Če okužene matere otrok ne dojijo, se večina okužb prenese v pozni nosečnosti pred porodom ali med porodom. Okužbo s HIV ali aids se pri otroku težko prepozna, ker so številni bolezenski znaki, npr. driska, pogosti tudi pri neokuženih otrocih. Zato je treba okužbo prepoznati z laboratorijskimi preiskavami. Ker ima otrok sprva v krvi materina protitelesa proti HIV, je določanje teh z običajnimi laboratorijskimi preiskavami zanesljivo šele, ko je otrok star že 15 mesecev ali več. Okužbo lahko potrdimo prej, če uporabimo zahtevnejše laboratorijske preiskave (npr. polimerazno verižno reakcijo - PCR).

Zaskrbljenost družinskih članov, prijateljev in sodelavcev, da bi se okužili s HIV v običajnih stikih z okuženo osebo doma, na delu ali z običajnimi socialnimi stiki, je odveč.

- kašljanju, kihanju,

HBV - HCV - HIV:

THREE DIFFERENT AND SERIOUS THREATS FOR EUROPEAN YOUNG PEOPLE.
A NETWORK TO STUDY AND TO FACE THESE CHALLENGES IN THE
PARTICIPATING COUNTRIES.

HBV-HCV-HIV: TRI RAZLIČNE IN RESNE GROŽNJE ZA MLADE PO EVROPI.
MREŽA ZA PREUČEVANJE IN PREMAGOVANJE TEH TEŽAV V SODELUJOČIH DRŽAVAH.

- rokovanju, objemanju, poljubljanju na lica ali na usta ("suho"),
- uporabi jedilnega pribora in posode,
- uporabi stranišč, tušev in brisač,
- plavanju v bazenih,
- pikih komarjev ali drugih žuželk.

Izberi kondom!

Kondomi in lubrikanti so ob dosledni in pravilni uporabi učinkovit način preprečevanja nosečnosti, okužbe s HIV, hkrati pa zmanjšujejo tudi možnost okužbe z drugimi SPO.

Pri dosledni in pravilni uporabi kondoma je verjetnost za okužbo s SPO zelo majhna. Manjše število spolnih partnerjev pomeni manjšo verjetnost spolno prenosljivih okužb, zvestoba dveh neokuženih partnerjev pa je najboljša zaščita pred okužbo.